

Tips voor het verbeteren van taal en lezen

8 tips voor het verbeteren van taal en lezen

Deze kwaliteitskaart bevat tips voor alle scholen die hun taallesbeleid willen verbeteren. Deze tips zijn gebaseerd op inzichten die zijn opgedaan tijdens het project Pilots Taalbeleid Onderwijsachterstanden (taalpilots) dat tussen 2007 en 2010 is uitgevoerd. Aan dit project hebben 350 scholen deelgenomen. Het doel van de 'taalpilots' was het ontwikkelen van 'bewezen goede aanpakken' in de praktijk. Daarnaast hebben experts op basis van theoretische inzichten in combinatie met praktijkervaringen kwaliteitskaarten gemaakt met handvatten waarmee scholen meteen aan de slag kunnen.

Bij de tips noemen we enkele relevante kwaliteitskaarten en handreikingen. Deze zijn te vinden op www.schoolaanzet.nl.

Tip (1) Maak bewust beleid en focus op kwaliteitsverbetering

'Kwaliteitsbewustzijn' is een onbetwiste succesfactor. Zowel het team als de schoolleiding als het bestuur of de bovenschoolse directie moeten zich bewust zijn van de noodzaak tot kwaliteitsverbetering. Dat betekent dat alle 'lagen' in de schoolorganisatie betrokken zijn bij het maken van beleid voor het verbeteren van het onderwijsaanbod voor taal en lezen. Kwaliteitsverbetering moet daarom steeds op de agenda staan van team- school- en bovenschools overleg.

Kwaliteitskaarten:

Kwaliteitskaart Planmatig opbrengstgericht werken op schoolniveau en groepsniveau

Kwaliteitskaart Opbrengstgericht leiderschap

Tip (2) Ga opbrengstgericht werken

Opbrengstgericht werken betekent dat de leerlinggegevens en toetsresultaten worden benut voor het verbeteren van de aanpak in de klas.

- Formuleer doelen voor het taallesonderwijs in termen van concrete en toetsbare leerlingresultaten
- Neem de analyse en verklaring van resultaten in de jaarcyclus op en bespreek deze tweemaal per jaar op team- en groepsniveau
- Schenk aandacht aan de toetsresultaten over de jaren heen. Met name in groep 8 voor woordenschat en begrijpend lezen.

Kwaliteitskaarten:

Kwaliteitskaart Handreiking Doelen stellen op groeps- en schoolniveau met Cito-toetsen. Hoe doe je dat?

Kwaliteitskaart Gebruik maken van toetsresultaten; voorwaarden op groeps-, school- en bestuursniveau

Kwaliteitskaart Datamuur werken met groepsplannen

Tips voor het verbeteren van taal en lezen

Tip (3) Zorg voor ketenbenadering

Vooral in de bovenbouw is het aantal uitvallers op (technisch) lezen een punt van extra aandacht. Het terugdringen daarvan vergt een bovenschools meerjarig traject, dat wordt ondersteund door het schoolbestuur en begeleid door een externe adviseur, waarbij van tevoren doelen zijn vastgesteld.

- Stel bovenschools meerjarig beleid vast
- Volg de ontwikkelingen op bovenschools niveau met het leerlingvolgsysteem
- Bespreek de leerlingresultaten met de directeuren van de scholen.

Kwaliteitskaarten:

Kwaliteitskaart Stepping stones voor Opbrengstgericht leiderschap

Kwaliteitskaart Scan Opbrengstgericht besturen

Tip (4) Maak de rol van de directeur zichtbaar

Onderwijskundig leiderschap speelt een doorslaggevende rol bij het versterken van het taalbeleid. Een leerkracht die het taallessenonderwijs gericht wil aanpakken, verdient een leidinggevende die een deskundig gesprekspartner is. Het verbeteren van het taal/leesonderwijs kan het best projectmatig worden aangepakt. Het is belangrijk dat duidelijk is waarvoor de directeur verantwoordelijk is bij de uitvoering van het taalbeleid.

Kwaliteitskaarten:

Kwaliteitskaart Opbrengstgericht leiderschap

Kwaliteitskaart Stepping stones voor Opbrengstgericht leiderschap

Tip (5) Maak de rol van de intern begeleider/taalloördinator zichtbaar

Een taalloördinator heeft een grote rol binnen de scholen om taalbeleid vorm te geven en uit te voeren. Samen met de intern begeleider is de taalloördinator een spin in het web als het erom gaat de leerlingresultaten inzichtelijk en bespreekbaar te maken op groeps- en schoolniveau.

- Breng samenhang aan in het aanbod en de didactiek aan leerlingen door verschillende personen binnen de school
- Benoem de taken en verantwoordelijkheden van de intern begeleider/taalloördinator ten opzichte van de directeur nadrukkelijk
- Voer klassenobservaties en begeleiding in de groep structureel uit
- Bespreek als intern begeleiders/taalloördinatoren ook een aantal punten uit observaties en coaching op teamniveau.

Kwaliteitskaarten:

Kwaliteitskaart Rol van de intern begeleider en de taal-/rekenoördinator bij opbrengstgericht werken

Tip (6) Maak de rol van de leerkracht zichtbaar

Omgaan met verschillen tussen leerlingen is cruciaal voor het verbeteren van taal/leesresultaten. Leerkrachten die het convergente differentiatie-model hanteren, voldoende tijd inplannen voor taal/lezen in de groepen en worden geobserveerd en geschoold, bereiken betere resultaten.

- Houd als leerkracht proactief rekening met verschillen tussen leerlingen in leerstofaanbod
- Bespreek de effectiviteit van en ervaringen met differentiatie-modellen op teamniveau
- Ga na of alle activiteiten bijvoorbeeld uit methoden wel effectief zijn.

Kwaliteitskaarten:

Kwaliteitskaart Tijd voor lezen en taal

Kwaliteitskaart Differentiatie Technisch Lezen (extra tijd voor risicolezers)

Kwaliteitskaart Opbrengstgericht werken aan voortgezet technisch lezen

Kwaliteitskaart Tijd voor lezen in het s(b)l

Ontwikkelassessment

De leerkracht is de belangrijkste factor voor het leren van kinderen. Hoeveel leerlingen leren, hangt rechtstreeks samen met hoeveel de leerkracht weet. Leerkrachten kunnen met het ontwikkelassessment onder meer nagaan hoeveel zijzelf van taal en rekenen weten. <http://tools.schoolaanzet.nl/>

Tips voor het verbeteren van taal en lezen

Tip (7) Erken het belang van collectief leren

Schooloverstijgende bijeenkomsten en conferenties voor leerkrachten, intern begeleiders/taalcoördinatoren en directeuren werpen vruchten af. Dat geldt ook voor het gezamenlijk - op bovenschools niveau - bespreken van toetsresultaten. Organiseer daarom maatjesleren tussen de scholen, gericht op interventies om de leerlingresultaten te verbeteren.

Kwaliteitskaart:

Kwaliteitskaart Toetskalender lezen gericht op technisch lezen / woordenschat / begrijpend lezen

Tip (8) Ga zorgvuldig om met de inzet van middelen

Extra budget is altijd prettig. Daarmee kunnen intern begeleiders en taalcoördinatoren ingezet worden om leerkrachten te coachen, kan de scholing voor leerkrachten een impuls krijgen, kunnen nieuwe methodes worden aangeschaft of externe begeleiding worden ingehuurd om coaching te versterken. Het is de moeite waard om na te gaan hoe de beschikbare middelen zo effectief mogelijk kunnen worden ingezet. Zet daarom de inzet van middelen scherp af tegen de doelen die gesteld zijn. Wat is dan het meest effectief? Wat vraagt dan als eerste aandacht?

Colofon

Deze kwaliteitskaart Tips voor het verbeteren van taal en lezen is een uitgave van School aan Zet. Voor vragen rond de handreikingen en kwaliteitskaarten kunt u contact opnemen met School aan Zet: Gea Spaans, secretariaat@schoolaanzet.nl.

KKITT158

© Buiten het downloaden zijn alle rechten op dit product voorbehouden aan:

The logo for 'SCHOOL AAN ZET' features the text 'SCHOOL AAN ZET' in a bold, sans-serif font. To the right of the text is a stylized smiley face with a curved arrow pointing upwards and to the right, suggesting a positive outcome or a path forward.

Postbus 556, 2501 CN Den Haag
e-mail: secretariaat@schoolaanzet.nl
www.schoolaanzet.nl

KWALITEITSKAART